

О.В. Петренко, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)
Д.П. Семенюк, канд. техн. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

АСПЕКТИ ЦІННІСНО-КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ОСВІТІ

Ціннісно-компетентнісний підхід в сучасній вищій освіті полягає в необхідності підготовки професійних кадрів, виходячи з їхнього вміння в найкоротші терміни пристосовуватися як до потреб і запитів роботодавців у професійній сфері, так і до ділової культури і морально-етичних цінностей, сформованих в організації або на підприємстві.

На наш погляд, ціннісно-компетентісна синергія в вузівському освітньому середовищі буде найбільш успішною лише за умови дотримання двох базових вимог: по-перше, освітній процес повинен будуватися на основі ціннісно-компетентісного підходу до майбутньої професійної діяльності студентства; по-друге, освітня діяльність повинна бути спрямована на об'єднання професійних компетенцій і цінностей життя студентської молоді. Зрозуміло, що це можливо лише якщо студенти стають активними учасниками освітнього процесу. І тут має бути досягнуто розуміння того, що головним завданням процесу навчання є формування особистісних якостей студента на даному етапі його соціалізації. На заняттях повинна бути створена обстановка, що направляє студента міркувати, зіставляти факти, аналізувати і діяти самостійно. Це досягається шляхом аналізу існуючих і виникаючих проблем, введення в практику вирішення пізнавальних завдань не одним, а кількома способами, активного використання творчих завдань. В процесі навчання викладач в обов'язковому порядку повинен враховувати індивідуальні здібності і особливості кожного конкретного студента, надавати допомогу, організовуючи наукове керівництво з стимулювання і заохочення до науково-дослідницької роботи студента з урахуванням його інтересів, життєвого досвіду і особливостей розвитку. Весь навчальний процес повинен бути побудований таким чином, щоб кожен студент розумів важливість отриманих знань, які для нього є життєвою потребою і необхідністю, адже будь-який предмет з пропонованих до освоєння в університеті містить «аксіологічне ядро», тобто так чи інакше орієнтований на суб'єкта освітнього процесу з його системою особистісних смислів і ціннісних орієнтацій.

Один з головних, на наш погляд, способів застосування ціннісно-компетентнісного підходу в освітньому процесі – це зближення різних навчальних предметів один з одним, подолання їх змістовної ізольованості та відособленості, орієнтація на цілісне застосування придбаних студентами умінь і навичок в професійній сфері, оскільки набір пропонованих до освоєння в рамках будь-якої спеціальності дисциплін відображає цілісний комплекс явищ дійсності.

Ціннісно-компетентнісна система освітнього процесу вищої школи визначає інтегративні характеристики підготовки кадрів як гармонійно розвиненої в професійному плані особистості. Тут важливо відзначати не тільки окремі прояви професійного потенціалу студента, а й інші особистісні компоненти, включаючи ті, що можуть вплинути на майбутнє. У цьому сегменті ціннісно-компетентнісний підхід виявляє себе і як норма якості, і як метод моделювання освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО).

Ще один крок з впровадження ціннісно-компетентнісного підходу в ЗВО – це усунення протиріч між вимогами, які висувають роботодавці до підготовки кадрів, і їх реалізацією в навчальних планах ЗВО. Роботодавці, які зацікавлені в нарощуванні перспективного кадрового потенціалу, виявляють зацікавленість в укладенні договорів про співпрацю, надають свої виробничі площі та сучасне обладнання для проведення навчальних занять, забезпечують місцями для проходження практик, беруть участь в розробці тем дипломного проектування. У свою чергу, вища школа повинна активно працювати над підвищенням затребуваності своїх випускників, залучати в освітній процес провідних фахівців і практиків підприємств та організацій потенційних роботодавців, актуалізуючи навчально-методичний комплекс освітнього процесу, оновлюючи і удосконалюючи матеріально-технічну базу університетів.

Наступним суттєвим аспектом впровадження ціннісно-компетентнісного підходу в ЗВО виступає орієнтація освітнього процесу на об'єднання зусиль, пов'язаних з досягненнями випускника в професійній сфері. Підсумковим показником тут повинна бути затребуваність, конкурентоспроможність молодого фахівця на ринку праці.

Таким чином, ціннісно-компетентнісна складова освітнього процесу безпосередньо визначає якість професійного самовизначення майбутніх фахівців, є джерелом активності особистості, рушійною силою її особистісного і професійного зростання.